

Propunerea legislativă privind „desființarea CNCD”. Cum a riscat România declanșarea procedurii de *infringement* din cauza „tăcerii legislativului”

I. Referințe introductive

Potrivit dispozițiilor art. 17 alin. (1) din Tratatul privind Uniunea Europeană, Comisia Europeană garantează aplicarea tratatelor de către statele care le-au ratificat, a măsurilor adoptate de instituții în acest scop și supraveghează aplicarea dreptului UE¹.

În îndeplinirea misiunii sale, Comisia Europeană declanșează procedura de *infringement* împotriva statelor membre care nesocotesc obligațiile trasate prin reglementările normative comunitare în următoarele cazuri:

- ignorarea obligației de notificare a actelor normative naționale care transpun și implementează directivele comunitare;
- dezacordul dintre legislația națională și dreptul comunitar;
- neîndeplinirea obligației de a asigura aplicarea corespunzătoare a actelor normative comunitare.

Dispozițiile Constituției României stipulează mecanismul adoptării tacite a proiectelor de legi sau propuneri legislative, în cazul în care prima Cameră nu se pronunță cu privire la acestea, prin dezbatere și vot, în termen de 45 de zile sau, pentru coduri și alte legi de complexitate deosebită, în termen de 60 de zile².

Într-o astfel de situație ivită în exercițiul legislativ, proiectul de lege este trimis către Camera decizională, chiar dacă acesta, fiind adoptat tacit de către prima Cameră, este lipsit de stadiul primar de dezbatere și vot.

Desigur, reținem motivul legitim al legiuitorului constituant avut în vedere la stabilirea mecanismului adoptării tacite, anume acela al previzibilității și accelerării procesului legislativ, evitându-se, astfel, tergiversarea punerii în dezbatere și supunerii la vot în interiorul unor termene rezonabile (45, respectiv 60 de zile).

Cu toate acestea, din economia dispozițiilor art. 75 din Constituția României rezultă că regula procesului legislativ constă în dezbateră efectivă și supunerea la vot a proiectelor de legi sau propuneri legislative, în cadrul a două stadii succesive, iar adoptarea tacită a unor

*Consilier, Consiliul Național pentru Combaterea Discriminării
ncristian_lex@yahoo.com*

Manuscris primit la 7 martie 2017

¹ A se vedea dispozițiile art. 17 alin. (1) din Tratatul privind Uniunea Europeană.

² Articolul 75 alin. (2) din Constituția României dispune: „Prima Cameră sesizată se pronunță în termen de 45 de zile. Pentru coduri și alte legi de complexitate deosebită termenul este de 60 de zile. În cazul depășirii acestor termene se consideră că proiectele de legi sau propunerile legislative au fost adoptate”.

asemenea demersuri legislative trebuie să reprezinte o excepție motivată de impedimente legitime sau de crize politice care generează blocajul activității parlamentare.

Apreciem că nu poate fi admisă o optică interpretativă *per a contrario*, menită să conducă la înțelesul că această metodă a adoptării tacite reprezintă *per se* o opțiune a legiuitorului. O atare interpretare ar legitima „strategiile politice” ale grupurilor parlamentare dominante, care exercită un control *de facto* asupra agendei parlamentare. Faptul ar înfrânge voința legiuitorului constituant de a asigura un grad calitativ ridicat al procesului legislativ: pronunțarea prin vot cu privire la proiectele de legi în deplină cunoștință de cauză, rezultând din dezbaterile acestora în ambele faze legislativ-camerale și din studiul avizelor, negative sau pozitive, oferite de către comisiile de specialitate.

Absența dezbaterii și a votului dintr-o cameră parlamentară poate genera adoptări tacite litigioase, care nasc veritabile controverse în rândul societății. Factorilor decidenți – parlamentarii care compun Camera neglijată, actori legitim și obiectiv interesați, precum societatea civilă, mediul privat sau chiar public (instituții de resort sau monitoare ale anumitor domenii ale vieții sociale) – li se limitează capacitatea sau oportunitatea de a influența fondul și deznădămintul actului normativ în cauză.

O atare situație poate înlesni adoptarea unor acte normative controversate din perspectiva rezonabilității și echilibrului social și discordante în raport cu dreptul comunitar, nesocotind deci obligația României de a transpune normele comunitare.

Un exemplu concret al consecinței „tăcerii legislativului” a fost apariția riscului de declanșare a procedurii de *infringement* la adresa României în urma adoptării tacite de către Camera Deputaților, ca primă Cameră, a propunerii legislative pentru abrogarea Legii nr. 48/2002, prin care a fost aprobată Ordonanța Guvernului nr. 137/2000 privind prevenirea și sancționarea tuturor formelor de discriminare.

II. Cazul adoptării legislative tacite sub repercusiunea declanșării procedurii de *infringement*

Inițiativa legislativă

Prin intermediul propunerii legislative pentru abrogarea Legii nr. 48/2002 (Bp. 288/2016), inițiatorul, fostul deputat Mihai-Bogdan Diaconu (legislatura 2012-2106), a urmărit explicit desființarea Consiliului Național pentru Combaterea Discriminării (CNCD), prin metoda „eliminării Legii nr. 48/2002 prin care a fost aprobată Ordonanța Guvernului nr. 137/2000, prin care s-ar fi înființat CNCD”, astfel cum rezultă din expunerea de motive.

În motivarea acestui demers legislativ, inițiatorul a susținut următoarele:

- CNCD ar fi făcut dovada în decursul anilor că funcționează ca o instituție anti-românească și anti-națională, fiind doar un instrument în mâna UDMR și a altor grupuri de interese de a anula valorile românești;

- CNCD s-ar fi remarcat prin amendarea tuturor românilor care au luat atitudine împotriva extremismului maghiar, devenind inclusiv un apărător al teroriștilor HVIM de la Târgu Secuiesc, devenind un instrument de susținere al autonomiei teritoriale maghiare și al acțiunilor teroriste, susținând că Beke Istvan și Szocs Zoltan, reținuți pentru acte de terorism, ar fi discriminați;

- CNCD ar respinge pe bandă rulantă sesizările referitoare la discriminarea românilor în propria lor țară;
- CNCD nu își îndeplinește rolul de apărător al drepturilor celor discriminați, ci are rolul de a le băga pumnul în gură românilor care își cer drepturile sau care au curajul să se exprime public împotriva distrugerii valorilor românești;
- CNCD ar fi devenit o instituție anti-constituțională, de vreme ce ar avea o atitudine constantă împotriva respectării unor drepturi constituționale.

Observații de natură procedurală, tehnico-juridică și legislativă

Astfel cum rezultă din conținutul propunerii legislative supuse analizei, respectiv din *expunerea de motive*, obiectul acesteia îl face abrogarea Legii nr. 48/2002 sub intenția urmărită a desființării Consiliului Național pentru Combaterea Discriminării.

Din studiul acestei propuneri legislative, rezultă un vădit dezacord între obiectul acesteia și intenția urmărită, astfel cum este înfățișată prin expunerea de motive, în sensul în care, după cum vom arăta, ipotetica abrogare a Legii nr. 48/2002 nu ar trebui să aibă ca repercusiune juridică desființarea CNCD.

Legea nr. 48/2002 aprobă Ordonanța Guvernului nr. 137/2000 privind prevenirea și sancționarea tuturor formelor de discriminare.

Această lege nu conține nicio reglementare cu privire la înființarea, organizarea și funcționarea CNCD, rezumându-se la a aproba O.G. nr. 137/2000, cu unele completări exclusiv în ceea ce privește definițiile, contravențiile și sancțiunile în materia discriminării.

Ordonanța Guvernului nr. 137/2000 privind prevenirea și sancționarea tuturor formelor de discriminare, urmărind *transpunerea obligatorie*, în legislația națională, a Directivei Consiliului 2000/43/CE privind aplicarea principiului egalității de tratament între persoane, fără deosebire de origine rasială sau etnică³, și prevederile Directivei Consiliului 2000/78/CE de creare a unui cadru general în favoarea egalității de tratament în încadrarea în muncă și în ocuparea forței de muncă⁴, avea ca obiect, la data aprobării sale prin Legea nr. 48/2002 (cea care este vizată de abrogare prin propunerea legislativă în cauză), reglementarea principiilor, definițiilor, contravențiilor și sancțiunilor în materia discriminării – și nu înființarea și funcționarea CNCD. Ordonanța Guvernului nr. 137/2000 se limita, în finalul acesteia, la a preciza înființarea CNCD printr-un act normativ distinct, urmând ca noua instituție publică să fie înființată, cu precizarea structurii organizatorice și a atribuțiilor, prin hotărâre a Guvernului⁵. Consiliul Național pentru Combaterea Discriminării s-a înființat prin H.G. nr. 1194/2001 privind organizarea și funcționarea Consiliului Național pentru Combaterea Discriminării.

Faptul rezultă din chiar titlul respectivei hotărâri a Guvernului, dar și din conținutul acesteia, care reglementa organizarea și funcționarea CNCD⁶. Mai mult decât atât, la acea

³ Publicată în Jurnalul Oficial al Comunităților Europene (JOCE) nr. L 180 din 19 iulie 2000.

⁴ Publicată în Jurnalul Oficial al Comunităților Europene (JOCE) nr. L 303 din 2 decembrie 2000.

⁵ Art. 23 din O.G. nr. 137/2000: (1) În termen de 60 de zile de la data publicării prezentei ordonanțe în Monitorul Oficial al României, Partea I, se constituie Consiliul Național pentru Combaterea Discriminării, organ de specialitate al administrației publice centrale, în subordinea Guvernului. (2) Structura organizatorică și celelalte atribuții ale Consiliului Național pentru Combaterea Discriminării vor fi reglementate prin hotărâre a Guvernului.

⁶ În conformitate (concordanță) cu O.G. nr. 137/2000 (prevederile art. 23 din O.G. nr. 137/2000 care precizau înființarea/constituirea ulterioară a CNCD, prin hotărâre a Guvernului – H.G. nr. 1194/2001).

dată, CNCND se înființa, organiza și funcționa, prin H.G. nr. 1194/2001, ca organ de specialitate al administrației centrale, în subordinea Guvernului. Acest statut instituțional al CNCND se păstra inclusiv la data adoptării Legii nr. 48/2002, care aproba O.G. nr. 137/2000.

Însă, ceea ce este cel mai important, din perspectiva examenului de tehnică legislativă, este că Legea nr. 48/2002, cea care face *stricto sensu* obiectul propunerii legislative de abrogare, nu conține nicio dispoziție prin care să se reglementeze înființarea, organizarea sau funcționarea Consiliului.

Or, pentru a răspunde exigențelor tehnicii legislative, o asemenea propunere legislativă prin care se urmărește „desființarea unei autorități publice” trebuie să vizeze abrogarea în mod direct a însuși actului normativ prin care se înființează instituția respectivă. Ca urmare, abrogarea Legii nr. 48/2002, care nu conține nicio reglementare cu privire la înființarea, organizarea și funcționarea CNCND, nu ar avea, *de plano*, drept consecință desființarea CNCND, înființat, sub aspectul organizării și funcționării, printr-un act normativ distinct (H.G. nr. 1194/2001).

În măsura în care am aprecia că abrogarea Legii nr. 48/2002 ar conduce la „eliminarea” O.G. nr. 137/2000, s-ar reține, dacă nu exclusiv, măcar în principal, „eliminarea” actului normativ intern care transpune, sub obligație comunitară (obligație care incumbă tuturor statelor membre), legislația comunitară antidiscriminare, în principal sub aspectul instituirii principiilor, definițiilor și măsurilor sancționatorii în domeniul nediscriminării, obiect de reglementare al O.G. nr. 137/2000.

Or, o atare situație ar genera declanșarea de urgență a procedurii de *infringement* la adresa României, de către Comisia Europeană, întrucât abrogarea unui act normativ prin care sunt transpuse normativele comunitare obligatorii într-o anumită materie socio-juridică (precum cea a discriminării), presupune *eo ipso* neconformarea legislației naționale la cerințele normelor comunitare.

Pe de altă parte, abrogarea Legii nr. 48/2002 sub o eventuală consecință a „eliminării” O.G. nr. 137/2000 (evident, în raport de forma aprobată la data adoptării Legii nr. 48/2002), nu ar afecta statutul instituțional actual al CNCND. Reamintim că Legea nr. 48/2002 aprobă O.G. nr. 137/2000, inclusiv sub aspectul dispunerii înființării CNCND, prin act normativ distinct, *ca organ de specialitate al administrației centrale, în subordinea Guvernului*.

Statutul instituțional actual al CNCND, reglementat prin Legea nr. 324/2006, care este o lege organică, superioară Legii nr. 48/2002, lege ordinară⁷, stabilește că CNCND este autoritate de stat autonomă, cu personalitate juridică, aflată sub control parlamentar. Ca urmare, este de natura evidenței că ipotetica împrejurare a abrogării Legii nr. 48/2002 nu poate afecta statutul actual al CNCND. Iar dacă am accepta, *ab absurdum*, teza afectării statutului actual al CNCND prin desființarea lui, conform intenției inițiatorului, ne-am situa sub aceeași amenințare iminentă a declanșării procedurii de *infringement* la adresa României.

⁷ A se vedea art. IV teza finală, din Legea nr. 324/2006: „Această lege a fost adoptată de Parlamentul României, cu respectarea prevederilor art. 75 și ale art. 76 alin. (1) din Constituția României, republicată”; respectiv dispozițiile finale ale Legii nr. 48/2002: „Această lege a fost adoptată de Senat în ședința din 20 decembrie 2001, cu respectarea prevederilor art. 74 alin. (2) din Constituția României”.

Statutul Consiliului Național pentru Combaterea Discriminării din perspectiva *acquis*-ului comunitar

În urma modificărilor aduse O.G. nr. 137/2000 prin Legea nr. 48/2002, prin O.G. nr. 77/2003 și prin Legea nr. 27/2004, standardele minimale prevăzute în Directivele europene au fost transpuse în parte în legislația românească. Totuși, cum a precizat Comisia Europeană în rapoartele sale, au persistat divergențe între legea internă și dispozițiile cuprinse în *acquis*-ul comunitar, respectiv în Directivele Consiliului 2000/43/EC și 2000/78/EC. Din acest motiv, legislația națională anti-discriminare a necesitat în continuare amendamente⁸.

Reținând pericolul ca la data aderării României la Uniunea Europeană, la 1 ianuarie 2007, legislația națională anti-discriminare să intre în conflict cu directivele comunitare, Parlamentul României a adoptat Legea nr. 324/2006 pentru modificarea și completarea O.G. nr. 137/2000, lege cu caracter organic, care a adus transformări majore privind standardele în domeniul nediscriminării și, în special, referitor la statutul instituției naționale înființate, CNCND, asigurând conformitatea cu obligațiile stabilite prin directivele comunitare.

Legea nr. 324/2006 prevede expres intenția de a transpune prevederile Directivei Consiliului 2000/43/CE privind aplicarea principiului egalității de tratament între persoane, fără deosebire de origine rasială sau etnică⁹ și prevederile Directivei Consiliului 2000/78/CE de creare a unui cadru general în favoarea egalității de tratament, în ceea ce privește încadrarea în muncă și ocuparea forței de muncă¹⁰. Consiliul Național pentru Combaterea Discriminării devine autoritate națională autonomă, cu personalitate juridică, aflată sub control parlamentar¹¹, fără să fie îngărdită sau influențată de către alte instituții ori autorități

⁸ A se vedea Rapoartele Regulare ale Comisiei Europene, anii 2001-2006.

⁹ Publicată în Jurnalul Oficial al Comunităților Europene (JOCE) nr. L180 din 19 iulie 2000.

¹⁰ Publicată în Jurnalul Oficial al Comunităților Europene (JOCE) nr. L 303 din 2 decembrie 2000.

¹¹ Aflată sub control parlamentar, dar nu subordonată Parlamentului (art. 16, art. 17, art. 18 din Legea nr. 324/2006). A se vedea opinia Comisiei Europene exprimată în Raportul din septembrie 2006 comparativ cu opiniile exprimate în Rapoartele din 2002, 2003, 2005, *infra* par. 5.1.1. raportat la par. 1.5.4, 1.5.5., 1.5.7.; pentru comparație vezi opiniile ECRI, *infra* par. 2.2.1., 2.2.2., opiniile Comitetului Consultativ CCPMN *infra* par. 3.1.2., 3.1.4., respectiv recomandările ECRI, *infra* par. 2.2.3. și recomandarea Comitetului Consultativ CCPMN, *infra* par. 3.1.4. *Ad hicc*, se impun câteva dintre reținerile care atestă conformitatea modificărilor legislative naționale anti-discriminare, inclusiv privind statutul CNCND, cu Rezoluția Adunării Generale ONU nr. 48/134 din 1993 privind instituțiile naționale pentru promovarea și protecția drepturilor omului [vezi în acest sens Rezoluția la Anexa 10, Compunere și garanții de independență și pluralism, alin. (2) teza finală]. Procedurile de numire a membrilor Colegiului CNCND de către Parlament (art. 23, art. 24, art. 25 din Legea nr. 324/2006) cuprind dispoziții clare referitoare la condițiile de nominalizare, durata mandatului, garantarea destituirilor arbitrare corespunzător standardelor prevăzute în Recomandarea de Politică Generală nr. 2 a ECRI (Capitol 5, Principiul 5, pct. 4), precum și în Rezoluția Adunării Generale ONU nr. 48/134 din 1993 [vezi în acest sens Rezoluția la Anexa 10, Capitolul Compunere și garanții de independență și pluralism, alin. (1) teza I și alin. (3)]. Consiliul dispune de libertatea de a-și angaja personalul propriu, de a gestiona resursele proprii, iar fondurile sunt aprobate de Parlament în conformitate cu Recomandarea nr. 2 a ECRI (Capitol 5, Principiul 5, pct. 1, pct. 2) și Rezoluția Adunării Generale ONU nr. 48/134 din 1993 [vezi în acest sens Rezoluția la Anexa 10, Capitolul Compunere și garanții de independență și pluralism, alin. (2) teza a doua]. Consiliul realizează rapoarte anuale de activitate, independente și sunt supuse dezbaterii și aprobării Parlamentului [art. 22 alin. (2) din Legea nr. 324/2006] corespunzător Recomandării ECRI nr. 2 (Capitol 5, Principiul 5, pct. 3) și Directivei Consiliului nr. 43/2000 [art. 13 alin. (2) teza finală], Rezoluția Adunării Generale ONU nr. 48/134 din 1993 [vezi în acest sens Rezoluția la Anexa 10,

publice¹², garant al respectării și aplicării principiului nediscriminării, în conformitate cu legislația internă în vigoare și cu documentele internaționale la care România este parte¹³. Consiliul Național pentru Combaterea Discriminării are competența sancționării (de tip contravențional) a tuturor faptelor de discriminare săvârșite de către orice persoană fizică sau juridică, pe orice criteriu și în orice domeniu al vieții sociale (aparte de Inspectia Muncii, a cărei competență se rezumă la sancționarea contravențională a discriminărilor săvârșite strict în domeniul muncii, săvârșite de către angajatori la adresa angajaților, pe criteriul sex/gen, potrivit Legii nr. 202/2002).

Cu privire la noul statut instituțional și de independență al CNCD reglementat prin Legea nr. 324/2006, Comisia Europeană a apreciat că „Legea privind prevenirea și sancționarea tuturor formelor de discriminare a fost amendată pentru a respecta standardele Uniunii Europene cu privire la independența Consiliului Național pentru Combaterea Discriminării” și „legea respectă standardele Uniunii Europene cu privire la independența Consiliului Național pentru Combaterea Discriminării”¹⁴.

Capitolul Competențe și responsabilități pct. 3 lit. a)]. Consiliul acordă asistență de specialitate victimelor discriminării [art. 19 alin. (1) lit. e)] conform Recomandării ECRI nr. 7 (Capitol 5, pct. 24) și Directivei Consiliului nr. 43/2000 [art. 13 alin. (2) teza I]. Consiliul investighează, constată, sancționează și monitorizează fapte de discriminare [art. 19 alin. (1) lit. c), lit. d) din Legea nr. 324/2006] în conformitate cu Directiva Consiliului nr. 43/2000 [art. 13 alin. (2) teza a II-a], Recomandarea ECRI nr. 7 (Capitol 5, pct. 24) Rezoluția Adunării Generale ONU nr. 48/134 din 1993 (vezi în acest sens Rezoluția la Anexa 10, Capitolul Principii cu privire la statutul comisiilor cu competente cvasi-jurisdicționale). Consiliul elaborează și aplică politici publice, este responsabil cu armonizarea dispozițiilor din cuprinsul actelor normative sau administrative în domeniul nediscriminării [art. 18 alin. (1) și alin. (2) din Legea nr. 324/2006] în conformitate cu Directiva Consiliului nr. 43/2000 [art. 13 alin. (2) teza finală] și Recomandarea ECRI nr. 7 (Capitol 5, pct. 24) Rezoluția Adunării Generale ONU nr. 48/134 din 1993 [vezi în acest sens Rezoluția la Anexa 10, Capitolul Competențe și responsabilități, pct. 3 lit. a) (i) și lit. b)]. Transpunerea prevederilor Directivelor Consiliului European nr. 43/2000 și nr. 78/2000 prin adoptarea Legii nr. 324/2006 asigură alinierea legislației nediscriminare din România la acquis-ul comunitar în materia nediscriminării. Astfel cum prevede art. 6 alin. (1) și alin. (2) din Directiva Consiliului nr. 43/2000 trebuie avut în vedere că România a introdus prevederi mai favorabile în vederea asigurării protecției principiului tratamentului egal decât prevederile stipulate în Directiva, sub aspectul organismului specializat în combaterea discriminării, astfel încât, în nici o circumstanță, implementarea Directivei, prin modificarea legislației nediscriminare, nu poate constitui un motiv pentru o reducere a nivelului protecției împotriva discriminării deja prevăzut în România. Potrivit art. 17 alin. (1) din Directiva nr. 43/2000, România are obligația de a comunica Comisiei Europene toate informațiile necesare în aplicarea Directivei și în mod regulat la fiecare 5 ani. Netranspunerea ori transpunerea necorespunzătoare a prevederilor Directivelor Consiliului nr. 43/2000 și nr. 78/2000 prin modificarea Legii nr. 324/2006 poate declanșa o eventuală procedură de *infringement* împotriva României de către Comisia Europeană.

¹² A se vedea art. 17 din Legea nr. 324/2006.

¹³ A se vedea art. 16 din Legea nr. 324/2006.

¹⁴ A se vedea COMMUNICATION FROM THE COMMISSION, Monitoring report on the state of preparedness for EU membership of Bulgaria and Romania, Brussels, 26/09/2006, COM (2006), 2. OTHER ISSUES WHICH NEEDED FURTHER PROGRESS IN MAY 2006; 2.1 Political criteria, *Protection and integration of minorities*; p. 40: „...The law on preventing and sanctioning all forms of discrimination has been amended to meet EU standards related to the independence of the National Council for Combating Discrimination”.

Adoptarea unei inițiative legislative care are ca obiect desființarea organismului național care răspunde exigențelor art. 13 și 15 din Directiva 2000/43/EC, respectiv art. 17 și 18 din Directiva 2000/78/EC (în speță CNCD) contravine dispozițiilor imperative ale dreptului comunitar și deci ar conduce la declanșarea procedurii de *infringement* la adresa României.

Merită menționat faptul că în urma pronunțării de către Curtea Constituțională a României a deciziilor nr. 818, 819, 820, 821, 997 și 1325 din 2008¹⁵, Comisia Europeană emisese „Scrisoarea de somare – Încălcarea nr. 2012/2145” și „Scrisoarea de somare – Încălcarea nr. 2012/2145 – punerea în întârziere suplimentară”, prin care sesiza o problemă de transpunere defectuoasă a celor două directive europene. Dacă pentru o atare limitare de competență survenită prin deciziile instanței de contencios constituțional, Comisia Europeană a hotărât emiterea unor asemenea somații, devin lesne deductibile reacția și măsurile categorice pe care Comisia le-ar întreprinde la adresa României în contextul „desființării” organismului național care răspunde exigențelor Uniunii Europene în domeniul discriminării.

III. Obiecții cu privire la cele ce se constituie în „motive” de susținere a propunerii legislative în cauză

Ținem să subliniem caracterul vădit nociv al demersului inițiat de către un parlamentar care folosește calitatea sa oficială împotriva uneia dintre instituțiile statului cu atribuții în domeniul protecției drepturilor omului, a cărei misiune este aceea de a garanta respectarea și aplicarea principiului nediscriminării. Demersul în speță poate fi calificat ca un veritabil „asalt”, contrariant și vexant, îndreptat împotriva existenței unei instituții publice, a cărei înființare și consolidare se conformează exigențelor imperative ale dreptului comunitar, respectiv Comisiei Europene.

Semnalăm în cele ce urmează și prezentarea flagrant falsificată a activității CNCD. Expunerea de motive a fostului deputat constă în alegații menite să voaleze motivul real, subiectiv, care a stat la baza inițierii acestei propuneri legislative, de natura unui „act de tip vendetă” cauzat de împrejurarea că CNCD a angajat răspunderea juridică față de inițiatorul în cauză, ca urmare a constatării încălcării de către acesta a dispozițiilor O.G. nr. 137/2000. Deși deputatul avea posibilitatea legală, ca orice cetățean care se supune legislației naționale, să conteste în justiție soluția respectivă, nu a făcut-o. Apreciem „argumentele” sale ca fiind nu doar neîntemeiate și gratuite, ci chiar insidioase și sedicioase, expuse *mala fide* la adresa unei autorități publice percepută și declarată în rapoartele organizațiilor internaționale, ca fiind o „instituție cu un record de invidiat în domeniul corectitudinii politice”¹⁶.

Așa-numitele „motive” ale propunerii legislative sunt vexatorii nu doar la adresa CNCD, dar implicit la adresa instanțelor din România (inclusiv a ICCJ), care, prin angajarea controlului judiciar asupra hotărârilor Consiliului, certifică în mod constant, într-o proporție ridicată, temeinicia și legalitatea soluțiilor adoptate de către Consiliu în cadrul activității sale administrativ-jurisdicționale.

¹⁵ Deciziile declarau dispozițiile O.G. nr. 137/2000 ca fiind neconstituționale în măsura în care din acestea se desprinde înțelesul că fie CNCD, fie instanțele judecătorești, are/au competența să anuleze ori să refuze aplicarea unor acte normative cu putere de lege, considerând că sunt discriminatorii, și să le înlocuiască cu norme create pe cale judiciară sau cu prevederi cuprinse în alte acte normative.

¹⁶ Spre exemplu, organizația Freedom House, care promovează democrația liberală în lume.

Afirmațiile fostului deputat, precum: „CNCD ar fi făcut dovada în decursul anilor că funcționează ca o instituție anti-românească și anti-națională...”; „CNCD s-ar fi remarcat prin amendarea tuturor românilor care au luat atitudine împotriva extremismului maghiar, devenind inclusiv un apărător al teroriștilor HVIM de la Târgu Secuiesc...”; „CNCD ar respinge pe bandă rulantă sesizările referitoare la discriminarea românilor în propria lor țară; „CNCD nu își îndeplinește rolul de apărător al drepturilor celor discriminați, ci are rolul de a le băga pumnul în gură românilor care își cer drepturile sau care au curajul să se exprime public împotriva distrugerii valorilor românești”, sunt dincolo de orice îndoială născocite și, evident, nedemonstrate.

Din analiza întregii activități a CNCD, indiferent de natura acesteia (administrativă, administrativ-jurisdicțională, contencioasă, expertizare judiciară, prevenire, monitorizare, reprezentare internațională), rezultă că instituția își îndeplinește într-un mod profesionist și obiectiv mandatul special (generic) de garant al respectării drepturilor omului în condiții de egalitate și nediscriminare pe teritoriul României. Este suficient să ne îndreptăm atenția asupra rezultatelor activităților de factură administrativ-jurisdicțională (activitatea de soluționare a petițiilor), contencioasă (activitatea de reprezentare a instituției în fața instanțelor judecătorești în contextul angajării controlului judiciar aplicat hotărârilor CNCD) și expertizare judiciară (activitate specială ce constă în oferirea unor opinii juridice de specialitate, consultative, tuturor instanțelor judecătorești naționale care judecă spețe cu obiect răspunderea civilă delictuală în domeniul nediscriminării), pentru a aprecia îndeplinirea misiunii instituționale de către Consiliu. Aceste rezultate se regăsesc în rapoartele anuale ale CNCD, depuse în Parlamentul României, în condițiile art. 22 alin. (2) din O.G. nr. 137/2000.

În contextul exercitării atribuțiilor în domeniul investigării, constatării și sancționării faptelor de discriminare, CNCD soluționează toate petițiile după o procedură specială, care implică respectarea dreptului la apărare și a principiului contradictorialității, obiectivitate, neutralitate și imparțialitate în raport cu interesul părților (petenți și acuzați de discriminare), inclusiv în raport cu naționalitatea acestora. Nimic din practica CNCD nu demonstrează faptul că această instituție publică cu atribuții administrativ-jurisdicționale „ar funcționa ca o instituție anti-românească și anti-națională...”; „ar amenda toți românii care au luat atitudine împotriva extremismului maghiar, devenind inclusiv un apărător al teroriștilor HVIM de la Târgu Secuiesc...”; „ar respinge pe bandă rulantă sesizările referitoare la discriminarea românilor în propria lor țară”. Ori de câte ori au fost constatate fapte de discriminare săvârșite împotriva cetățenilor români de naționalitate română, CNCD, ca în toate celelalte cazuri, a constatat caracterul discriminatoriu al faptelor reclamate (după caz, autosesizate), a sancționat contravențional (avertisment contravențional sau amendă), unde a fost cazul, și a recomandat înlăturarea efectelor discriminatorii și respectarea principiului nediscriminării¹⁷.

¹⁷ În sprijinul celor opinat, indicăm hotărâri ale CNCD prin care s-au dispus soluții de constatare și sancționare a unor fapte de discriminare săvârșite împotriva cetățenilor români de naționalitate română, *exempli gratia*: Hotărârea CNCD nr. 26/2007; Hotărârea CNCD nr. 696/2008; Hotărârea CNCD nr. 736/2008; Hotărârea CNCD nr. 815/2008; Hotărârea CNCD nr. 346/2009; Hotărârea CNCD nr. 644/2009; Hotărârea CNCD nr. 372/2011; Hotărârea CNCD nr. 373/2011; Hotărârea CNCD nr. 118/2012; Hotărârea CNCD nr. 197/2012; Hotărârea CNCD nr. 139/2012; Hotărârea CNCD nr. 313/2012; Hotărârea CNCD nr. 469/2012; Hotărârea CNCD nr. 473/2012; Hotărârea CNCD nr. 481/2012; Hotărârea CNCD nr. 554/2012; Hotărârea CNCD nr. 16/2013; Hotărârea CNCD nr. 29/2013; Hotărârea CNCD nr. 44/2013; Hotărârea CNCD nr. 65/2013; Hotărârea CNCD

Nouă, angajaților CNCĐ, afirmația inițiatorului proiectului de lege, conform căreia „CNCĐ ar fi devenit un apărător al teroriștilor HVIM de la Târgu Secuiesc”, ne produce indignarea. În cazul invocat de către inițiator, CNCĐ a constatat, prin Hotărârea nr. 261/2016, efectele discriminatorii ale unui articol publicat în „Publicația Napoca News”, suportate nu de către cei la care se referă inițiatorul (numiții Beke Istvan și Szocs Zoltan), ci de către petenta în cauză, B.A. – cetățean român de naționalitate maghiară și, *in extenso*, de către toți cetățenii români de naționalitate maghiară.

Hotărârea CNCĐ în cauză a fost supusă controlului judecătoresc de către editura sancționată – Fundația Culturală Sarmisegetuza (în cauză fiind sancționată editura, ci nu persoana fizică I.Ț., cum în mod eronat afirmă inițiatorul), iar instanța, Curtea de Apel Cluj, prin sentința civilă nr. 259/15.09.2016, a respins acțiunea ca nefondată, menținând ca temeinică și legală Hotărârea CNCĐ nr. 261/2016.

Dezavuând teza „CNCĐ ar fi devenit un apărător al teroriștilor HVIM de la Târgu Secuiesc”, învederăm că, dimpotrivă, Consiliul fie a constatat anumite discriminări săvârșite de către persoane asociate public cu astfel de grupări, aplicând sancțiuni corespunzătoare, fie a respins regulat petițiile înaintate de către astfel de persoane¹⁸.

Menționăm și gradul înalt de promovare a examenului judiciar la care sunt supuse unele dintre hotărârile Consiliului prin statistica rezultatelor în angajarea răspunderii civile delictuale în materia nediscriminării, cu participarea CNCĐ în calitate de „expert judiciar”/consultant al instanțelor de judecată/monitor al tuturor cazurilor de discriminare săvârșite pe teritoriul României¹⁹.

nr. 90/2013; Hotărârea CNCĐ nr. 328/2013; Hotărârea CNCĐ nr. 172/2013; Hotărârea CNCĐ nr. 148/2013; Hotărârea CNCĐ nr. 442/2013; Hotărârea CNCĐ nr. 512/2013; Hotărârea CNCĐ nr. 542/2013; Hotărârea CNCĐ nr. 559/2013; Hotărârea CNCĐ nr. 566/2013; Hotărârea CNCĐ nr. 598/2013; Hotărârea CNCĐ nr. 617/2013; Hotărârea CNCĐ nr. 744/2013; Hotărârea CNCĐ nr. 723/2013; Hotărârea CNCĐ nr. 114/2014; Hotărârea CNCĐ nr. 406/2014; Hotărârea CNCĐ nr. 495/2014; Hotărârea CNCĐ nr. 528/2014; Hotărârea CNCĐ nr. 33/2014; Hotărârea CNCĐ nr. 391/2014; Hotărârea CNCĐ nr. 545/2014; Hotărârea CNCĐ nr. 701/2014; Hotărârea CNCĐ nr. 5/2015; Hotărârea CNCĐ nr. 128/2015; Hotărârea CNCĐ nr. 274/2015; Hotărârea CNCĐ nr. 600/2015; Hotărârea CNCĐ nr. 384/2015; Hotărârea CNCĐ nr. 627/2015; Hotărârea CNCĐ nr. 5/2016; Hotărârea CNCĐ nr. 43/2016; Hotărârea CNCĐ nr. 79/2016; Hotărârea CNCĐ nr. 85/2016; Hotărârea CNCĐ nr. 110/2016 etc.

¹⁸ Astfel de petiții au fost respinse ca nefondate, ci nu ca urmare a unei eventuale asocieri a petenților respectivi cu astfel de grupări, întrucât, într-un stat de drept astfel de bănuieli privind asocierea sau chiar asocierile nu neagă dreptul persoanei de a petiona, respectiv dreptul de protecție împotriva discriminărilor.

¹⁹ Notificăm faptul că, prin reglementarea procedurii juridice a „sancționării civile” în domeniul nediscriminării, de competența exclusivă a instanței de drept comun, legiuitorul a urmărit ca judecata acțiunilor cu obiect „repararea prejudiciului cauzat prin acte și fapte de discriminare”, pe cale delictual-civilă, să se realizeze cu participarea procesuală obligatorie a Consiliului Național pentru Combaterea Discriminării. În această împrejurare procesuală, forul consultativ-expert (CNCĐ) emite, *ex officio*, „puncte de vedere cadru-directive”, menite să învedereze legislația națională și comunitară antidiscriminare, respectiv mecanismul tehnico-juridic de interpretare și aplicare specific acestei legislații sau, după caz, la solicitarea expresă a instanței, „expertize-opinii juridice de specialitate”, în esență lucrări procesuale cu valoare de „consultanță judiciară” în domeniul egalității în drepturi și al nediscriminării. Participarea procesuală a CNCĐ în baza art. 27 din O.G. nr. 137/2000R privește toate cauzele judecătorești, indiferent de obiectul concret al acestora (conflicte de muncă, anulare de acte

Tabelul 1 – Evidența statistică numerică (intervalul 2010-2016) privind nr. de dosare aflate pe rolul instanțelor de judecată ca urmare a contestării unora dintre hotărârile CNCD, respectiv soluțiile judecătorești pronunțate – fond/recurs:

Anul	Nr. cauze judiciare cu obiect contestarea hotărârilor CNCD	Acțiuni admise (hotărâri anulate fond/recurs)	Acțiuni respinse (hotărâri menținute fond/recurs)
2010	193	9	91
2011	222 (Nr. total de cauze subsumează atât cauzele intentate în cursul anului 2011, cât și pe cele a căror judecare s-a continuat din anul precedent)	9	100
2012	232 (Nr. total de cauze subsumează atât cauzele intentate în cursul anului 2012, cât și pe cele a căror judecare s-a continuat din anul precedent)	19	108
2013	258 (Nr. total de cauze subsumează atât cauzele intentate în cursul anului 2013, cât și pe cele a căror judecare s-a continuat din anul precedent)	25	136
2014	301 (Nr. total de cauze subsumează atât cauzele intentate în cursul anului 2014, cât și pe cele a căror judecare s-a continuat din anul precedent)	32 (9 dintre cauzele admise vizează fie aceeași hotărâre, fie cauze cu obiect similar, ceea ce presupune <i>de plano</i> o soluție unitară, sub consecința unificării statistice a acestor cazuri)	135
2015	319 (Nr. total de cauze subsumează atât cauzele intentate în cursul anului 2015, cât și pe cele a căror judecare s-a continuat din anul precedent)	49 (11 cauze dintre cele admise împotriva Consiliului nu au vizat fondul hotărârilor – existența/inexistența unei forme de discriminare, ceea ce le face neconcludente în ecuația statistică privind promovabilitatea examenului de temeinicie și legalitate a hotărârilor Consiliului)	166

administrative, reziliere de contracte, refuzul de soluționare a unor cereri sau alte pretenții, drepturi bănești etc.), care vizează în sens larg principiul nediscriminării, intentate pe rolul tuturor instanțelor de judecată competente material și teritorial de pe întreg teritoriul României.

Anul	Nr. cauze judiciare cu obiect contestarea hotărârilor CNCD	Acțiuni admise (hotărâri anulate fond/recurs)	Acțiuni respinse (hotărâri menținute fond/recurs)
2016	351 (Nr. total de cauze subsumează atât cauzele intentate în cursul anului 2016, cât și pe cele a căror judecare s-a continuat din anul precedent)	41	236

* Legendă: Diferența dintre nr. de cauze judecate (admise și respinse)/an și nr. total de cauze judecătorești/an o reprezintă cauzele în curs de judecare (a căror judecare s-a continuat și definitivat în cursul anului următor).

Tabelul 2 – Evidența statistică, pentru intervalul 2010-2016, a cauzelor în care CNCD a fost chemat în instanță, în calitate de expert în domeniul nediscriminării/autoritate consultativă pentru instanțele de judecată și monitor al cazurilor de discriminare, pentru care Direcția Juridică a CNCD a elaborat și înaintat opinii juridice de specialitate/puncte de vedere consultative cu privire la acțiunile promovate direct pe cale judecătorească, conform art. 27 alin. (3) din O.G. nr. 137/2000:

Anul	Nr. cauze judiciare în care CNCD a formulat puncte de vedere/opinii juridice de specialitate	Obiectul cauzelor judecătorești în nr. total (nelimitat la cauzele în care CNCD a formulat opinii juridice)	Acțiuni admise/ admise parțial	Acțiuni respinse/ respinse parțial
2010	515	754 drepturi bănești; 398 conflicte de muncă, anulare acte, refuz soluționare cereri, reziliere contracte, altele.	529 (inclusiv acțiuni din 2008-2010)	640 (inclusiv acțiuni din 2008-2009)
2011	916	226 drepturi bănești; 871 conflicte de muncă, anulare acte, refuz soluționare cereri, reziliere contracte, altele.	678 (inclusiv acțiuni din 2008-2010)	768 (inclusiv acțiuni din 2009-2010)
2012	556	304 drepturi bănești; 442 conflicte muncă, anulare acte, refuz soluționare cereri, altele.	341 (inclusiv acțiuni din 2010-2011)	427 (inclusiv acțiuni din 2010-2011)
2013	576	285 drepturi bănești; 265 conflicte muncă, anulare acte, refuz soluționare cereri, altele.	357 (inclusiv acțiuni din 2012)	364 (inclusiv acțiuni din 2012)
2014	526	290 drepturi bănești	113 (inclusiv acțiuni din 2013)	263 (inclusiv acțiuni din 2013)
		580 conflicte de muncă, anulare acte, refuz soluționare cereri, altele.		

Anul	Nr. cauze judiciare în care CNCD a formulat puncte de vedere/opinii juridice de specialitate	Obiectul cauzelor judecătorești în nr. total (nelimitat la cauzele în care CNCD a formulat opinii juridice)	Ațiuni admise/ admise parțial	Ațiuni respinse/ respinse parțial
2015	680 (cauze totale pentru care CNCD a formulat puncte de vedere; Total = cauze intentate în 2014 + cauze intentate în 2015, pentru toate formulându-se pdv-uri în 2015)	Obiectul cauzelor judecătorești intentate strict în anul 2015: 112 drepturi bănești; 219 conflicte de muncă, anulare acte, refuz soluționare cereri, altele.	143 (inclusiv acțiuni din 2014)	284 (inclusiv acțiuni din 2014)
2016	750 (cauze totale pentru care CNCD a formulat puncte de vedere; Total = cauze intentate în 2015 + cauze intentate în 2016, pentru toate formulându-se pdv-uri în 2015)	Obiectul cauzelor judecătorești intentate strict în anul 2016: 160 drepturi bănești; 205 conflicte de muncă, anulare acte, refuz soluționare cereri, altele.	183 (inclusiv acțiuni din 2015)	316 (inclusiv acțiuni din 2016)

Concluzii

Conținutul propunerii legislative pentru abrogarea Legii nr. 48/2002 este în dezacord cu dispozițiile imperative ale dreptului comunitar și în disonanță cu solicitările exprese ale Comisiei Europene. Eventuala adoptare a proiectului legislativ de către Camera decizională (Senatul) după adoptarea lui tacită, de către prima Cameră, ar fi dus la declanșarea procedurii de *infringement* la adresa României.

Până la urmă, vocea rațiunii a învins. La data de 14 martie 2017, Senatul a respins cu unanimitate de voturi inițiativa fostului deputat Mihai-Bogdan Diaconu. Apreciem drept relevantă declarația senatorului UDMR, Tánzos Barna, după respingerea proiectului de lege: „Sperăm ca, în viitor, să nu mai existe inițiative similare împotriva instituțiilor care asigură protecția drepturilor omului și respectarea egalității de șanse. Funcționarea Consiliului Național pentru Combaterea Discriminării este foarte necesară pentru că, din păcate, în prezent ne confruntăm cu un fenomen accentuat de intoleranță socială, iar cazurile de discriminare rasială, etnică, sexuală, religioasă, socială și de altă natură sunt tot mai frecvente”²⁰.

²⁰ A se vedea „Senatul a respins definitiv proiectul de lege al fostului deputat Bogdan Diaconu, prin care se intenționa desființarea Consiliului Național pentru Combaterea Discriminării”, *RMDSZ.ro*, 14.03.2017 (<http://www.rmdsz.ro/sajtoszoba/hir/senatul-a-respins-definitiv-proiectul-de-lege-al-fostului-deputat-bogdan-diaconu-prin-care-se-inteniona-desfiinarea-consiliului-naional-pentru-combaterea-discriminarii#sthash.Eyo45deJ.dpuf>) – accesat la 15 martie 2017.